

Het Brabants Landschap

Venherstel op de Landschotsche Heide

De Landschotsche Heide is een 250 hectare groot natuurgebied in Midden Brabant, 2 km ten zuiden van Middelbeers. Het ligt 'gekneld' tussen de dalen van Groote en Kleine Beerze en bestaat uit natte en droge heide en vennen. Daarvan hebben de meeste de potentie zich te ontwikkelen tot zwak gebufferd. Voor de Keijenhurk heeft al een hersteloperatie plaatsgevonden.

Landschotse heide met het reeds herstelde ven Keijenhurk (foto: Brabants Landschap).

Hier wordt sinds 1995 door middel van een grondwaterpomp regelmatig gebufferd grondwater ingelaten. Hierdoor heeft de buffering zich goed hersteld, getuige de terugkeer van kenmerkende planten als Oeverkruid (*Littorella uniflora*). Monitoring door de Radboud Universiteit Nijmegen toont aan dat de inlaat van gebufferd water steeds minder vaak nodig is. In samenwerking met Waterschap de Dommel en Royal Haskoning is nu een plan opgesteld voor het herstel van Vissersven en Berkven. Het probleem bij deze vennen is dat ze niet permanent watervoerend zijn en geen stabiel waterregime kennen. Dit sluit de kans op hoogveenvorming vrijwel uit. Veenmossen ontwikkelen zich wel in het groeiseizoen, zolang er een waterlaag staat. Er bevindt zich zelfs een vrij uitbundige vegetatie

van het waterveenmos (*Sphagnum cuspidatum*). Daarna vallen de vennen vaak droog en daarmee ook de veenmossen. Ze sterven af en vormen een organische laag op de bodem. De maatregelen zullen onder andere bestaan uit het verwijderen van de organische laag van vennen en oevers, de aanvoer van gebufferd grondwater en bekalking van de oevers. Dit laatste gebeurt bij voorkeur in regenachtige periodes, met indirecte buffering via de bodem tot gevolg. De aanvoer van gebufferd grondwater gebeurt met de grondwaterpomp die al eerder werd ingezet voor de Keijenhurk. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling deze vennen blijvend 'aan het infuus' te leggen. Naar verwachting zal ook het bufferend vermogen van Vissersven en Berkven zich herstellen, zodat ook hier na verloop van tijd steeds minder vaak grondwater hoeft te worden ingelaten. En op den duur zelfs helemaal niet meer. De werkzaamheden worden komend najaar uitgevoerd.

Arjen Simons, Brabants Landschap

Het Flevo-landschap

Archeologie en natuur; een verstandshuwelijk met mooie resultaten

In 2001 is bij Werelderfgoed Schokland één van de grootste natuurontwikkelingsprojecten van Flevoland van start gegaan; het realiseren van de Hydrozone. Het doel was het behouden van de archeologische waarden in de kavels aan de oostzijde. Hier zijn onder andere resten uit de prehistorische klokbeekertijd en uit de middeleeuwen gevonden. De archeologische doelstelling leek hier moeilijk samen te gaan met een natuurdoelstelling.

De Hydrozone: mooie natuur door archeologisch beheer (foto: Wim Lanphen).

Vanuit archeologisch perspectief waren er twee eisen; een constant, hoog waterpeil (om verticing van resten te voorkomen) en het tegengaan van Riet (*Phragmites australis*). Riet is schadelijk door diepe worteling en zuurstoftransport naar de bodem. Vanuit natuur bekeken is een natuurlijk peilverloop beter en Riet is een soort die in dit biotoop thuishoort.

Er is een peilbeheer ingevoerd, waarbij het gebied in herfst en winter gebiedseigen water vasthoudt en in voorjaar en zomer water in het gebied wordt aangevoerd, met een jaarrond

streefpeil van 30 tot 55 cm -mv. Om rietgroei tegen te gaan mogen we aan het eind van de zomer het grondwater laten uitzakken, om de vegetatie machinaal te maaien en afvoeren. Volgens wordt het peil weer opgezet.

Nu, 10 jaar na inrichting, zijn we ook over natuurontwikkeling ontzettend tevreden. Het gebied bestaat uit vochtig grasland en door zegen en biesen gedomineerde natte vegetaties. De aanvoer van basenrijk water (voornamelijk zomers) buffert de bodem; positief voor bodemfauna en daarmee voor weidevogels. Samen met hoge grondwaterstanden, open water en rijke structuurvariatie leidt dit tot leuke resultaten.

Dit jaar broedden Krakeend (9), Zomertaling (7), Slobeend (12), Porseleinhoen (4), Kleinst waterhoen (2), Kievit (29), Watersnip (2), Grutto (6), Tureluur (9) en Veldleeuwerik (2) in het 145 ha grote gebied. Daarnaast gebruiken veel doortrekkende steltlopers als Kempshaan en Bosruiter de Hydrozone. Ook zijn er zeldzaamheden gezien zoals Steltkluut, Witwangstern, Kraanvogel en Zwarte ibis. Het gebied is ook botanisch interessant. Grote ratelaar komt sinds enkele jaren voor en neemt toe. Op één plaats komt veen aan het oppervlak; daar verwachten we een interessante vegetatieontwikkeling. Veenpluis en Geelgroene zegge hebben zich hier al overtuigend gevestigd. Ook voor kleinere fauna blijkt het gebied waardevol met verschillende libellen (soorten), waaronder vele Tenger grasjuffers en de voor de Noord-oostpolder nieuwe Zwervende pantserjuffer.

Linde van der Burgh, Het Flevo-landschap